

Délvidék

Bácskai Napló
Politikai napilap
Felelős szerkesztő: Kónya Lajos

MEGJELENIK	
mindennap délután vasár- és ünnepnappal kivételével.	
Szerkesztőség és kiadóhivatal:	
Szabadka IV. Rákóczi-ut. 20.	
Telefon: 300.	
ELŐFIZETÉSI DÍJAK:	
Helyben házhoz hordva	
egész évre	14.40
fél évre	7.20
negyed évre	3.60
egy órára	1.20
Vidékre postán küldve	
egész évre	17.40
fél évre	8.70
negyed évre	4.35
egy órára	1.40

Törvényes vagy törvénytelen?

Amíg egyedül és egyoldalúan kifejlesztett technikai tudomány az ő találmányaival, tömeggyilkolással pusztítja az emberiség egy részét, addig másfelől a vértől megcsömörölt humanizmus megmódot keres a több ember produkálására. És ez az ellentétes törekvés természetesen is, mert a nemzet rohamos pusztulásának látása mindig fölkelte bennünk az elpusztult egyedek pótlásának gondolatát is.

Sokan el akarják tüntetni a törvényes és törvénytelen házasságok közötti különbséget, csak azért, hogy ez uton a különben mindnyájunk által kívánt több ember-elmélet minél gyorsabban megvalósulhasson.

Veszedelemes ez a törekvés, mert ha megvalósulna, akkor az egyneji házassági viszony azonnal felbomlanék, ez pedig minden más formánál jobban és biztosabban szolgálja a természet magasabb céljait. Mert csak egyedül ez a házassági forma van hivatva arra, hogy a szülők szívében nemesebb érzelmeket fakaszson és a gyermekek egységes jövőjét biztosítsa.

Mi sem igazolja jobban ez állítás megdönthetlenségét, mint egy jól megfigyelt törvénytelen házasság.

Ki meri azt állítani, hogy a törvénytelenül apává és anyává lett egyénekben is épen úgy megvannak a nemesebb apai és anyai érzelmek, mint a törvényes házasságban levő szülőknél?

De erre azt mondják a törvénytelen asszony védelmezői, hogy hiszen ők éppen azért akarják eltörölni a törvénytelen házasság köaötti különbséget, mert azt hiszik, hogy ez által a törvénytelen viszonyban élő szülők lelkében is szőgyenük eltörlése folytán, a bűneiket megbocsátó társadalmi kegyességét érezve, föl fognak támadni a

törvényes viszonyban élő szülőknél szokásos nemesebb szülői érzelmek s így ők is hasznosan fogják megoldani a többi ember elméletét. S az újabb erkölcs hívei ezt a most előadott elméletüket annyival is inkább elfogadtatni kívánják a társadalom részéről, mert hiszen, amint mondják, a házasságtörő asszonyoknak maga Krisztus is megbocsátott. Ez igaz, hanem erre az új erkölcsi híveinek nincs joguk hivatkozni. Mert igaz ugyan, hogy Krisztus a házasságtörő asszony-

nak megbocsátott, de ugye, azt is hozzátette az ő megbocsátó szavaihoz, hogy: „Menj el békében és többé ne vétkezzél!”

Az új erkölcs hívei pedig nemcsak bocsánatot adnak a bukott nőnek, hanem a törvényes és törvénytelen házasság közötti különbség eltörlésével, még föl is bátorítják a bukott nőt arra, hogy a jövőben is hasonló módon cselekedjék, szabadságlevelet adnak a bűnnek s egyforma tiszteletet követelnek mind a kétféle nőnek.

Odessza a forradalmárok kezében.

— Nem engedik a csapatokat a harcra. —

Stockholm, jul. 19. A Ruszkoje Szlovo jelenti, hogy Odessza több nap óta a forradalmár-csapatok hatalmában áll. Az átvonuló csapatokat megakadályozzák abban, hogy tovább utazzanak. A fellázadt csapatok a lakosságtól követelik, hogy tüntessen a béke mellett és követelje az angol zsoldban álló jelenlegi kormány távozását. Az állomáson géppuskákat állítottak fel, hogy a csapatokat a harcra való utazásukban megakadályozzák.

Még nincs főispánja Szabadkának.

Budapest, jul. 19. A tegnapi minisztertanács foglalkozott a főispáni kinevezésekkel. Ki is nevezték majdnem az összes főispánokat és csak mintegy 10-nek az ügyében nem történt döntés. Ezek között van a szabadkai főispánság is.

A cár — elmebeteg.

Lugano, jul. 19. Pétervárról kerülő uton jelentik, hogy Miklós cáron az elmebetegség tünetei mutatkoznak és ezért őrizetét megszigorították.

Felfüggesztették a portugál alkotmánybiztosítókat.

Lisabon, jul. 19. Havas-jelentés: A portugál kamara elfogadta az alkotmánybiztosítók 30 napra való felfüggesztéséről szóló javaslatot.

Tisza a frontra megy.

Budapest, jul. 19. Gróf Tisza István, öccsével gróf Tisza Kálmánnal e hó 28-án a frontra utazik. A volt miniszterelnök át fogja venni a 2. honvéd huszárezred parancsnokságát.

Tisza a debreceni 2. honvéd huszárezredhez vonul be, mely most az északi fronton van.

Angol hajók orvátadása.

Holland vizeken támadnak

Hága, jul. 19. A tengerészeti hivatal közli: 16-án a holland tengerparti őrségek 7 ismeretlen nemzeti-ségű teherhajót vettek észre és később 10 angol hajót láttak, melyek a kereskedelmi hajókat lőni kezdték. Négy tehergőzöst területünkön lefoglaltak a hajók. Kettő zátonyra futott, miközben lőttek rájuk. Több lövedék esett a partra is. Midőn vizsgálóhajónk 18 angol torpedóvadást észrevett, azok fölszedték horgonyukat. Hajónk közülük ment és erre azok elvonultak. Megállapítottuk, hogy az angol támadás németalföldi vízi területen történt.

Forronganak a Pireneusok alatt.

Rotterdam, jul. 19. A Times jelenti Torontóból, hogy Quebecben nagy tüntetések voltak. Az egész nép ellenzi a szolgálati kötelezettség bevezetését. Az új választás elkerülhetetlen. Komoly jellegű harcok vannak kilátásban.

Hajóelsüllyesztés

az angol csatornában.

Berlin, jul. 19. Wolff-jelentés: Német buvárhajók az angol csatornában ujabban 3 gőzöst és 2 vitorlást elsüllyesztettek el.

Felrobbantott orosz vasuti hid.

Stockholm, jul. 19. Az Aftonbladet jelentése szerint az oroszországi Vjatka állomáson a vasuti hidat felrobbantották.

Lázadás az offenzíva alatt.

Kopenhága, jul. 12. A Novoje Vremja közli, hogy a 12. hadosztály több ukrán ezrede fellázadt a galíciai offenzíva alatt. Más ezredekben is történt lázadás.

Hajnalhasadás.

— Képkiallítás Szabadkán. —

A három éves háboru előnyösen átformáló hatása lassan mindenre ráüti bélyegét. A rögtönzött és szabad vélemények kihalóban vannak. A reális ember kezd előtérbe lépni a kényszerítő hatások alatt fölényesen, de mindenképpen igazat akarással.

A megváltozott nézetek tiszta levegőjében értelmes egyének nőnek. A tömeg, melynek oddig hangos és fődör csakoktól volt dugva a füle, észre tér, tudatossá válik s külön életet kíván; mást, mint eddig élt — emberit. Azok, akik Epikur hajlamok alatt csak a mást ismerték, akik raponként újra ébredtek és csodával szóltak a köznapu ujról, akik azt beszélték, hogy ma csak ma van — s nem létezőnek mondták a holnapot, kivészeben vannak, vagy átalakulnak a nagy változások hatása alatt, helyet engedve a széles tempóju új erőknak, akik nem helyezkednek a szükségszerűség szénegére, hanem ébren a holnap elébe lépnek sietve, s futnak, mert érzik az idő suhanását s lenni akarnak mielőtt a holnap megérkeznék.

Miáézt itt történik előttünk s szinte úgy látszik, hogy mindenkinek külön-külön megmutatódik s mégis mily mozgás nélküli tespedésben vergődünk! De talán itt Szabadkán leginkább.

A muzsa zeng; ezer hangu lantjáról ontja a dalt. A képzőművészetek nagyjai, akik igénytelen katonákka alakultak, folytatják munkájukat, ujat és nagyszerűt alkotva. Ha néhány órát az ujságok átnézésére fordítunk s a tartalat nem tartjuk unalmasnak csodálattal meggyőző érzeteink talán meandának mást is, mint amit itt hon, Szabadkán már megszokottá tett a művészietlen egyhanguság. Végre is annyira szürke és szép-nélküliek vagyunk, akár a várost, akár mi egyszerű magunkat nézzük, hogy ösztönszerű érzéssel, valami új után vágyunk.

Nekünk sem középületeink, sem

tereink, sem szobraink nincsenek. Képeink abszolúte. Ha véletlenül Szeged-felé tévedne szemünk, a különbség óriásivá nőne a valóságot látva.

De mi szabadkaiak, akik zsiros bőrrel a dédapánk dolmányában járunk — ha jó volt neki, miért nem volna nekem is jó — nem tudunk felemelkedni, hogy a nyugati szél fújna ránk is. Pedig erőnk volna hozzá. Sőt!

A háboru néhány fiatal művészt is adott a városnak, nem minden válegatás nélkül. Talán szükségből az általános és hosszú hiány pótlására; talán lehetne velük csinálni valamit. Megértéssel sokra lehetne vinni. A közönség sajnos nem tudja észre venni őket, pedig a három év alatt sűrűbben fordulnak a művészek Szabadkán, mint egyébként. Katonai szolgálatra mindenképp hivatalosan lettek ide helyezve. Művészetük tudatos és szép. Legrégibben Bán János zongoraművész és tanárt ismerjük, akinek lelkes játéka volt alkalmunk csodálni.

A képző művészek közül Csincsák Elemér festő, tanárjelölt tartózkodik nálunk. Freskószerű tervei komoly és maradandó művészetet szolgálnak. Őt is ismerjük, sajnos kevesen.

Gellért Lajos iparművész, aki most fogja megnyitni kiállítását Szabadkán készült képeivel, de főképp karrikatúráival.

Remsey Zoltán festő a „Kéve“ műv. egyesület tagja, katonai megbízatásokat végez.

Szagmeister Lajos festő tájképeket fest.

Krummacker vázlatokat készít.

Oldh Sándor festő, aki csaknem állandóan Szabadkán tartózkodik, kiforrott egyéniség, de épp oly kevéssé ismeri a közönség, mint a többi.

Ez csak rövid vázlat a szemoru valóságnak, amelynek megváltozását erősebb kezektől várjuk.

Életpép a szabadkai piacról.

Szin: a szabadkai piac. A piaccon nagy néptömeg, pár kövér kofa, három-négy rendőr, két három csokor virág és egy-két szál zöldség. Szereplők rangsor szerint: a kofa, a rendőr, egy ur és a tömeg. Most kezdődik. A függöny már fönt van.

A kofa (előtte egy emelvényen arany szegélyű tányérokán másfél darab sárgarépa és két petrezselyem zöldje. Nem tesz semmit, ül.)

A rendőr: (Szintén, de áll.)
Egy ur (keresztül furja magát a tömegben. Tisztes távolban megáll a kofa emelvénye előtt és néz.)

A tömeg. (Lélegzetét visszafojtva figyel a fejleményeket.)

Egy ur. (Egyik lábát kissé előre telja. Pár pere mulva a másikkal is előbbre vonul, de csak nagyon diszkrétén.)

A tömeg. (Kissé mozgódik. Még mindig nem történik semmi.)

Egy ur. (Köhint egyet. Szólni szeretne, de nem mer. Majd ismét köhint. Kihuz a zsebéből egy koronás bélyeggel ellátott kérvényt, melyben szólásszabadságért esedik. Mélyen meghajol.)

A rendőr. (Átveszi a kérvényt és a kofának nyújtja.)

A kofa (visszaadja): Olvassa maga, én nappal nem jól látok.

A rendőr. (Fenhangon olvassa, tele helyesolvasási hibákkal)

A kofa. (Megéri és kegyesen int az ur felé, hogy szólhat.)

Egy ur. (A hangja kissé reszket a félelemtől. A nem várt kegy is meghatotta. Kérelmét egy verses prólógban adja elő, amely így szól):

Mélyen tisztelt, nagyrabecsült kegyő,
Aranyidből valóságos hegy nő,
És te mégis agyon ziarolsz minket,
Kiprészled aszott beleinket.
Pedig hát te néked a jó Isten
Kegyelmeiből jutott bőven minden,
Van pár házad, aranyad és kincsöd,
Műfogad, műszemed és műkincsöd,
S még mit mondjak, hisz uszik a nyálam,
Nem tisz elhet senki jobban nálam,
Hiszen tudod, mennyire szeretlek,
Annyira, hogy ha kell, el is veszték.
Sőt ha talán esetleg kívánod,
Tíz pere alatt én leszek a párod.
Gyere, édes, menjünk el a paphoz,
Mert a földön áldást csak a pap hoz.
Keljünk egybe szeretettel szépen,
Hiszen te vagy a földön, az égen,
Akit legeslegjobban imádok —
Gyere, édes, fogadd e virágot!
(Egy csokor virágot nyújt át.)

A kofa. (Bul mellső végtagjával a meghatottságtól neves szemében vájkál, a jobboldalt pedig a csokor után nyújtja.)

A tömeg között irtózatossá éljenzés tör ki. A meghatottságtól sokan zsebkendő hiányában a fehérneműjük után nyulnak. Akinek nincs, az nem nyul utána. Hangos felkiáltások: Eljen a fiatal pár! Eljen az idealizmus! Le a társadalmi korlátokkal! Erre a tömeg közül pár éretlen tacsó a felkiáltásokat félreértre a piaci korlátokat kezd letördelni. A tördelésből világosan kitűnik, hogy nem a szervezett tömeg végzi ezt a rombolást.

A rendőr. (Csak egy szót szól a tömegnek és a röpké szóban még is annyi értelem van); Kuss!!

A tömeg (meghajlik a rendőr óhaja előtt és enged a szóának. Majdnem mindenki enged.)

A kofa. Részben saját maga szaritja fel a könnyeit, részben pedig a föld issza be, a föld mintha undorodnék. Magához emeli imádóját és int a rendőrnek, hogy a nyilvánosság kizárásával akar tárgyalni)

A rendőr. (A tömeget kissé hatrább nyomja): Zárt ülés uraim! Tessék addig félre vonulni! Merüljön mindenki a gondolatába! Hallja maga, cilidares ur, jobban merüljön, mert még a fél feje kilátszik! Ugy!

A tömeg (eltűnik gondolataiban, de azért mindenki oda figyel, ahol a kofa tárgyal az urral. Nem hallani semmit, csak a mozdulatokból lehet következtetni. Az ur, úgy lászik, szándéknak tisztaságát akarja szemléltetőleg bebizonyítani. Kifordítja zsebeit, amelyek tiszták

és üresek. Majd a gyomrát is kifordítja, amely szintén üres. —

Aztán a fejére mutat. Lehet, hogy az is üres. A valóság pedig az, hogy titokban megegyeztek a zöldség árában. Egy kissé ugyan az ár eltér, még pedig északnak a maximális ártól, de erről a tömeg szintén nem tud semmit. Az egy ur kiveszi a pénztárcáját, abból kivessz annyit, amennyit csak kivenni lehet és a kofa markába nyomja Boldogan veszi magához a zöldséget. Arcáról öröm és boldogság csurog le. Az üzlet meg van kötve. A közönség még mindig el van merülve.

A kofa (A távozó egy urnak oda sugja): Hallja az ur, ez a rendőr azért van itt, hogy ellenőrizzen engemet, de ha meghalok, hogy az ur bejelent, hát akkor ezzel a rendőrrel veretem be a fejét. Mert ez a rendőr azért van itt, hogy engem ellenőrizzen, meg hogy engem megvédjen, mert ez meg is véd, mert ha köll, hát ez az uram is. Nohát!

Az egy ur (szintén halkán): Óh nagyság, felőlem nyugodt lehet. Esküszöm önnek a Drágaságra, amely most a legnagyobb, a leg-hatalmasabb. Kofaságod nyugodt lehet felőlem.

A rendőr (ugy tesz, mintha pár szivart vágna zsebre. Legalább is úgy látszik. Nem szól semmit.)

A kofa (szintén nem szól semmit.)

A tömeg (tehetetlenül áll és hallgat és nem szól senki semmit.)
Függöny.

Csaló és árdrágító „generális“.

— Egy bolond, aki a gyakorlott csalót is becsapja. —

(Saját tudósításuk.) Végtelenül ravasz csaló állott a szabadkai törvényesek Jozics-Bakule-Konez — szüneti tanácsa előtt. Most ugyan csak az árdrágítás miatt kellett volna elveenni méltó büntetését, de igen ügyes fendorlattal próbágtatja elodázni a büntetését.

Wittenberg Miksa 52 éves, de már majdnem aggyastyánnak látszó kereskedő az illető, aki Baján 1916. őszén nyereszkesedés céljából 1345 kg. rézgálicot, mint közszükségleti cikket, anélkül, hogy ilyennel azelőtt üzletszerűen foglalkozott volna, megvett Bróder Jakab eszéki cégtől.

Ez a Wittenberg, egy kicsit hóbortos bácsika, mert például többször megettette, hogy katonaruhába öltözött — bár sohasem volt katoná — és így járta be üzletek után az országot. Utközben mindenütt „generális“ nak mondta magát és követelte, hogy annak hívják. Eme bogara mellett azonban a tanuk vallomása szerint, kitűnő üzleteket kötött, sohasem vesztett a kétéseken és hónapok mulva is mindig emlékezett az adósok tartozására.

Wittenberg 13 hordó kékköve Eszékről a múlt év november végén érkezett utánvételt Bajára. Megjegyzendő, hogy Wittenberg a saját vallomása szerint sem foglalkozott soha azelőtt rézgálicadás-vételével. 1916. október hó 8-án váltott iparigazolványt élelmiszerekkel való kereskedésre és első vallomása idején ezt mondta: Iparigazolványom van, így tehát rézgálic adás-vételével is foglalkozhatom.

Alighogy megérkezett a rézgálic, mindjárt megtelefonálta ezt jó ismerősének, Perlesz Jakab ügy-

néknek. Perlesz, kitől — vallomása szerint — bár szintén sohasem kereskedett rézgáliccal, éppen abban az időben két csatáljai gazda kért kénkövet, megkérdezte Wittenberget, mit kér a gálicért. Ez azt mondta, hogy 19 korona egy kg-nak az ára (6 10 K 80 f ért vette.) Perlesz végre megvett 8 hordóval 17 koronájával kg-ját (bruttó) és a gazdák az 6 raktárból elvitték, anélkül, hogy 6 az árut látta s fizettek neki egy kg-ért 18 K t (nettó). Ot is árdrágítással vádolja az ügyészség.

A gazdák azonban, a hordókban nem 98 százalékos kékkövet találtak, amint várták, hanem az még 50 százalékos sem volt és tele volt kavicssal.

Igy derült ki a dolog s a turpisság, az árdrágítás is, míg viszont Perlesz, aki csalás miatt egyszer 4, egyszer meg 3 hónapra volt már büntetve s aki sikasztás miatt is tilt már 6 hónapot, bepanaszolta csalás miatt a vén „generális“t. Mindenre jellemező, hogy ez a Wittenberg, aki ilyen volt csalót enyire be tudott csapni, most a törvényesek előtt teljesen hülyének tette magát. egyetlen kérdésre sem szólt egy kukkot sem és csak az ujjait nyújtogatta. Családja szerint, valamint az orvoszakértők, Barta dr. és Váli dr. szerint is elmebeteg. Jellemező azonban, hogy a 10 K-ért vett kékkövet 17 K-ért adta el és nem 8 K-ért. Ezt az orvosok úgy magyarázzák, hogy vannak világos pillanatai.

Zombory Jenő dr. kir. ügyész indítványozta, hogy elmeállapotának megvizsgálása végett szállítsák Budapestre a letartóztatottak megfigyelésére szolgáló elmegyógy-

intézetbe, míg a törvényszék a bizonyítás kiegészítését rendelte el annak a megállapítására, minő ügyleteket kötött Wittenberg a háboru folyamán, és minő eredményel.

Élelmiszerek megóvása.

Marhahusleves, vagy csontleves eltartható, ha csak akkor sózzuk meg, amikor felhasználni akarjuk, mert különben savanyu izt kap.

Vajat megőrizhetjük a romlás-tól, ha kisebb adagokban pergamentpapírral göngyölítjük s hűvös helyre tesszük. Erre igen ajánlatos a használatban levő vajhüvelket.

Mázelatlan és benedvesített agyagedényekben szintén hosszabb ideig eltehető a vaj; ezen edényekből ugyanis a meleg elpárolog és belőse hűvös marad.

Nagyobb mennyiségű vaj eltevésénél előbb a vajat ki kell mosni és meggyúrni, hogy az esetleges tejmaradékot eltávolítsuk, azután kőedénybe tesszük, még pedig olyképp, hogy a vajrétegek közé levegő ne férhessen. Az így besajtolt vajat befogadó edényt pergament papírral légmentesen leköjtjük és hideg helyre állítjuk.

Sajtot sósvízzel nedvesített kendőbe tesszük és hűvös helyen tartjuk.

Friss kolbász eltevésénél ugyanaz az eljárás, mint a nyers husoknál. Száraz kolbászt pedig szellős helyen fekasztva óvhatunk meg a gyors romlásától. A száraz kolbász azon részét, ahol a vágás van előbb zsíros pergament papírral, fedjük be, erre száraz pergament papírral erősen bekötjük, nehogy a megszáradt részen kiszáradjon.

Kenyeret kendőbe csavarva tartatunk el. Rozs kenyeret szellős helyen tartunk.

Friss főzelék félétet hűvös, sötét helyre tesszük s naponta válto-gassuk ki belőlük a megromlottakat. Semmiesetre sem szabad vízbe fektetni a zöldséget.

Ha erre alkalmas helyen nem rendelkezünk, úgy a zöld főzelék félétet mint parajt, fejtes salátát, sóskát stb. főzzük meg sósvízben, szűrjük le jól s szitán sajtoljuk keresztül vagy vágjuk apróra s tegyük befőttes üvegekbe, melyek pergament papírral légmentesen elzárandók.

A gyökér zöldségek, mint a spárga, zöld bab, borsó hosszabb ideig megővhetők a foanyadságtól, ha nedves kendőbe burkoljuk őket.

A gomba csak frissen tehető el; ha már ételnek elkészítettük, azt el is kell fogyasztani, mert különben megromlik.

A gyümölcs félétet szintén hűvös és sötét helyen kell tartanunk és a romlott gyümölcsöt közülük kiszednünk.

M. Frerichs után S. F.

Valódi amerikai fogak és fogsorok

Különlegeségük fogászati munkákban, arany és platinából, valamint arany és platinafogak, koronák és hidak, ugyanintén szájpadlás nélküli fogak. Foghuzás teljesen érzéstelenítve és fogtömések (plombok). **Schäffer Géza** vizsgázott fogtechnikus, Szabadka, Kossuth-u., Prokes-ház.

Telefon interurban 561.

NAPI HIREK.

Véres alkony.

*Csendes alkony bágyadt fényét
Mi zavarja, háborgatja?
Mitől lángol, mitől véres
Távol az ég boltozatja?*

*Tán valami kis falu ég,
Jámbor nép meghitt tanyája,
Melyet elért a háború
Vérvihara s gyujtólánnya?*

*Vagy tán harag és szégyenpir
Futotta el a nap arcát;
Nem nézheti már tétlenül
Az emberek irtó harcát?*

KOLESZÁR ANDOR.

— **Egyesülnek a szerb pártok.** A magyarországi szerbek — mint azt a *Délvidék* előre jelezte — most tartották meg népes nagygyűlésüket Ujvidéken. Az értekezleten résztvevő szerbek helyeselték, hogy az ujvidéki ideiglenes bizottság a gróf Esterházy Móric kormányának a választójog kiterjesztéséhez és Magyarország demokratizálásához a legmesszebbmenő támogatását megígérte, továbbá egyhanguan magukévá tették az összes magyarországi szerb pártok egyesülésének az eszméjét.

— **Jobb buzaliszt, kétféle rozsjiszt.** Az új őrleési rendelet elkészült. E szerint a buzaliszt minősége az idén jobb lesz, mint volt, mert több korpát őrölnék ki, mint eddig, viszont a rozset két minőségre őrlik az eddigi egy minőséggel szemben. A buza 80 százaléka lesz kiőrölve és ebből 20 százalék nulla (tavaly 15), 20 százalék főző (tavaly is 20 százalék) és 40 százalék kenyérliszt lesz (tavaly 55 százalék). A rozs ugyan csak 80 százalékra lesz kiőrölve és ebből 20 százalék nulla liszt lesz, 60 százalék pedig kenyérliszt. Hogy ez a kiőrölési rendelet mikor változik meg, azt ma még természetesen nem tudjuk, de az eddigi tapasztalatok szerint nem tekintendő véglegesnek.

— **A szabadkai „resti”, az kivétel. az országos közlemezési hivatal** — mint azt a *Délvidék* közölte is — betiltotta, hogy a vasúti vendéglőkben az utasoknak az ételhez kenyeret adjanak. Tehát a vasúti vendéglőkben ezentúl még kenyérfegy ellenében sem lehet kenyeret kapni. A rendelet indokolása az, hogy az utazó közönség valahol be van jelentve el-látásra és így kenyéradagját, ha a vonaton is kenyérhez jutna, kétszer kapná meg. Ez a rendelet már jóideje érvényben van az egész országban: csak talán Szabadkán nem, mert itt még tegnap is vigan kiabált át egyik pincér a másiknak: bal 3, 5 db kenyér! És amaz vitt egy nagy fatálcán körülbelül 30-40 darab kenyeret s lelett a bal 3. asztalnál 5-öt, aztán ment tovább, hogy lassanként elfogyjon a kenyere, egyik meg a szabadkaiak elől az idegenek.

Élelmiszert szabad postán szállítani. Közönségünk nagy része még mindig nincs tisztában azzal, hogy egyes élelmicikkeket szabad-e postán küldeni. Tudatjuk tehát, hogy belföldön minden árut és élelmiszert szabad postán szállítani —

kivéven az aszalt szilvát és szilvaizt, továbbá a madzagot amiket a most megjelent rendelet tilt — tehát azokat a cikkeket is, melyeknek vasuton vagy hajón való szállításához egyébként szállítási igazolvány szükséges.

— **Ki kapjon kéményseprő-kerületet?** A kereskedelmi minisztérium felhívást intézett Szabadka városához és az összes törvényhatóságokhoz a kéményseprőmesterek kerületeinek revíziója végett. A kéményseprőmesteri állás legtöbbszörre hozzá nem értő emberek kezében van, akik ezzel az állással nagy vagyonra tesznek szert, míg a tanult segédek kis fizetés mellett kénytelenek az agész munkát végezni. Szükséges volna pályázati hirdetés útján olyanokkal betölteni a kéményseprőmesteri kerületeket, akik mint tanult kéményseprők a legrégebben működnek. Méltányos továbbá, hogy a harctérről pályázó megfelelő szolgálati idővel bíró kéményseprősegédek kapjanak elsősorban kerületeket.

Szerdán és csütörtökön

Ikarus.

Dráma 4 felvonásban Stiller Móricz regénye után.

Lipót, a Lipótmezőn

Vigjáték.

Kezdeté fél 6 és este fél 9 órakor.

— **Francia tanfolyam** Palicson. Lapunk felelős szerkesztője, többek óhajára, hajlandó francia nyelvi tanfolyamot kezdeni Palicson, ha arra elegendő számban jelentkeznek. Érdeklődni lehet személyesen, vagy telefonon.

— **Kacsák hizlalása** árpával. A kukoricahibára való tekintettel nem lesz tán egészen érdektelen megismerni a kacsahizlalásnak egy olyan módját, amelyiknél a kukorica teljesen nélkülözhető. Az eljárás következő: megfelelő mennyiségű árpát vízben megáztatunk majd egyrakásra öntjük, hogy az árpa átmelegedjék és csirázni kezdjen. A csirázott árpát aztán a kacsák elé tesszük elegendő adagokban, hogy abból tetszésszerű mennyiséget fogyaszthassanak. A csirázott árpa hizlalóképessége igen nagy és állítólag tíznegy nap alatt alapesan meg is hiznak tőle a kacsák.

— **Részezen a menyországban.** Az életben akárháyszor csekély tévedés több komoly bajnak, vagy jóízű humornak a szülőke. Különösen most, az ideges háborus világban adja ez elő magát gyakrabban. Egy muszkaverő hősnökkel történt meg e feljegyzésre méltó eset. — Crömmel töltötte odahaza *Menny* községében 20 napi szabadságát. Ezen időközben rokonait is meglátogatta. Vissza menet azonban éppen *Reszege* állomásán lekéselt vonatáról. Övéinek emiatt megsürgönyöztette: Resze-

gén lekésstem a vonato, holnap *Mennybe* leszek. Ezt az üzenetet az illetékes távirtdahivatal így adta le: *Részezen a vonatról leestem, holnap mennybe leszek.* A nagy kétségbeesést természetesen csak másnap a katona szerenésés hazaérkezése oszlatta el. — p.

— **Hétfőn, szerdán és pénteken** este 7 órától 9-ig a polgári fiúiskolában tartják összeállítását a szabadkai esperantisták. Es idő alatt ingyenes tanfolyamot tartanak mindazok számára, akik meg akarják tanulni ezt a nyelvet. A kurzuson való részvételre mindenkor lehet jelentkezni az összeállítás napján, vagy délelőtt 10 órától 12-ig a „Libereco Grupo Esperanto” titkári hivatalában — Rákóczi-utca 20-szám alatt.

— **Visszakerült a szabadkai fogházba.** *Lintner* Lajos mézáros, aki felhajtója volt *Plausim* Antalnak, a híres szabadkai álezredesnek, megszökött az itélet elől. A szabadkai törvényszék ugyanis 4 és fél évi fegyházat mért rá a csalásért s 6 ez elől lépett meg és csavargott az országban. Egyik vidéki faluban most egy csendőr ráismert, letartóztatta és már vissza is hozták a szabadkai fogházba.

Szerkesztői üzenetek.

G. B. Ugy látszik, eddig még nem írt verset. Gondolata nagyon szép, de a megírás módja igen gyenge. Nem közölhető.

T. Manó. Az esperantóban 28 betű van. A nyelv pár óra alatt megtanulható és beszélhető.

Digámia. A szó kétnejűséget jelent, de jegilag a második házasságot értik rajta. Más a bigámia, mely egyidejű kettős házasságot jelent.

IV. Károly. Királyunk 1887. aug. 17-én született Persenbeugben. Gyermekai: Ferenc József Ottó, Adél, Róbert és Főlix.

Felelős szerkesztőnk telefonszáma: **Palics 34.**

Főszerkesztő: *Pinterits Károly* igazgató, Budapest.

Főmunkatárs: *Dr. Fontányi József* ügyvéd, Szabadka.

Nyomatott a kiadótulajdonos, *Szent Antal* Nyomda és Irodalmi Vállalat mint szövetségzet könyvnyomdáiban Szabadkán, Rákóczi-utca 20-szám.

Bácskai utasok figyelmébe!

A „Délvidék” kapható Zombor, Baja, Ujvidék és Szabadka, vasúti hírlap-árusítóinál.

Kabaré előadások

fényes moziműsor keretében

szerdán és csütörtökön az

Elite mozgóban

cigányzene kísérettel fellépnek:

Sárai Juczi, Varjas Antal

országos hírfi imitátorok

Réti István

szalon humorista, mint konferánsz.

Kezdeté: d. u. 1/26 este 7/10 órakor

MENETREND

Budapestről ér. délután	1:00
éjjel	6:01*
	12:24
	3:59
Budapestre ind. délelőtt	10:15*
délután	1:55
éjjel	12:45
	5:28
Zomborból ér. délelőtt	10:02*
éjjel	10:11
Zomborba ind. éjjel	8:14*
	5:23
Ujvidékről ér. délután	1:21
éjjel	11:50
Ujvidékre ind. délután	1:44
éjjel	6:48*
Szegedről ér. délelőtt	7:40
délután	12:42
éjjel	8:07
Szegedre ind. délelőtt	6:15
délután	1:30
éjjel	12:05
Cservenka—Gombosról ér. éjjel	8:57
Cservenka—Gombosra ind. éjjel	4:42
Zentáról ér. " " " " " "	11:05
Zentára ind. " " " " " "	4:33
Bajáról ér. délelőtt	9:02
éjjel	9:26
Bajára ind. " " " " " "	7:00
	5:05
Bácsalmásról ér. délelőtt	7:45

A *gal jelzettek gyorsvonatok.
Az éjjeli idő: este 6-tól regge 6-ig

Tégla égetéshez alkalmas Dobrljini barna dara szemet
ajánlok azonnali szállításra
10000 kgként hely vagon
Dobrljin 310 kor. árban
rendelhető

WEISS M.

szénkereskedő cég Osijek I.,
Szlavonia Desatny-utca 27. sz.

Egy vizsgázott gépész
cséplőgéphez állást keres. Cim:
Peits Mihály Bajmok,
Órszállás-utca 27. szám.

Gázgyárban.
két pár erős ígás ló eladó.

Jótállás a biztos eredményért.

Törvényesen
= védve =

Reitter Oszkár

nagybecskereki nyug. főkapitány
és fajbaromfi-tenyésztőnek nagy-
szerű találmánya a

„Patkánin“

patkányirtó szer, (nem mérge)
mely emberre és házi állatokra
nem ártalmas és fölülmul min-
den más irtószert. **1 doboz**
ára **5 K.** mely elegendő kö-
rülbelül 60 patkány kiirtásához.
— Minden dobozhoz használati
utasítás van mellékelve. Ismer-
tető prospektust, melyben le-
van írva, hogy különféle gazda-
ságban hány adag használandó,
kérésre ingyen küld a Patkánin
gyár egyedüli árusítója, a
Torontáli Agrárbank Részvény-
társaság, Nagybecskereken.

Értesítjük a T. Cz. kö-
zönséget, hogy folyó hó
23-tól (hétfő) kezdve sza-
balyszerű őrlési igazolvány
átadása elenében elfogadunk
**mindennemű gabonát
vám őrlésre.**

A Felső Bácskai egyesült
Gőzmalom R. T.
(volt Szmolenszki-féle gőzmalom.)

Kulcsár

fölvéteik gazdaságba.
(Hadirokkant is lehet.)

Ajánlatok: „Központi iroda“
Deák-utca 5. szám. alatt.

PALICSON

4 szobás családi ház
eladó. Cim a kiadóban.

HASZNÁLT

két szekrényt és
két ágyat megve-
szek. Cim a kiadóhivatalban.

IZLÉSESEK ÉS OLCÓS ÜZLETI LEVÉL-
... PAPIROK ES BORITÉKOK A ...

**SZENT-ANTAL
KÖNYVNYOMDÁBAN**

SZEREZHETŐK BE.

Katolikus Népszövetségi Biztosítási Iroda

Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. sz.

A Katolikus Népszövetség évek előtt felállította biztosítási irodáját-
azon célból, hogy úgy a tagoknak, mint a hozzáférőknek érdekét a bizto-
sítás terén a lehetőséghez képest felkarolja, valamint a szervezeti erő kihasz-
nálásával, oly előnyöket kivívjon és nyújthasson, melyeket egyedül nem ér-
hetnének el. E célból több elsőrendű magyar intézettel valamint Európa
egyik legrégibb és leghatalmasabb intézetével lépett összeköttetésbe, mely
intézetek 500 millió koronán felüli alaptőke és tartalékokkal rendelkez-
ven, teljes megnyugvást szolgáltatnak, hogy mindenki nyugodtan rábízhatja
vagyonát. — Ezenkívül ezen intézetek mindenféle biztosítási ágazatot felka-
rolnak és így bármilyen téren kielégíthetik a biztosító közönség mindenemű
igényeit.

Az iroda szervezetének fő elnöve, hogy minden a kezében fut össze,
mindig tudja, látja tagjainak ügyét és mindenkor ellenőrzi a szabályszerű
helyes eljárást; biztosítási dolgokban minden hozzáférőknek szakszerű és
lelkismeretes utba-
igazítással szolgál. **Dijaink a legminimálisabbak.**
Egyetlen elsőrangú intézet sem szabhat olcsóbb díjat. Biztosításokat felvesz:
Életbiztosításokat tőkére, vagy életjáradékra, halál, vagy eléülés esetére, leány-
kiházasítási és flu ellátási biztosításokat, valamint jelzőlogos életbiztosítá-
sokat, ugyancsak családi ellátási biztosításokat.

Páratlan kedvezmény a papság részére

melyet káplánok plébánosok történelmi kinevezésük esetén nyerhetnek, de ebben
fiatal plébánosok részeseülhetnek. **Tűzbiztosításokat** száraz és gyújtó villamos-
is részeseülhetnek. **Tűzbiztosításokat** száraz és gyújtó villamos-
is részeseülhetnek. **Tűzbiztosításokat** száraz és gyújtó villamos-
is részeseülhetnek. **Tűzbiztosításokat** száraz és gyújtó villamos-
is részeseülhetnek.

Betöréses lopás ellen templomok, zárdákat, ingó és ingatlan tárgyakat, épüle-
teket, termést, állatokat, lak és ipari berendezés ket, árukat és gépeket. Lá-
ben álló termést. — **Templomi harangokat** törés vagy repedés által oko-
zott károk ellen. — **Törés által okozott károk ellen** tükör- és üvegtáblákat.

Rablás ellen templomok, zárdák értéktárgyait, sző-
vetkezetek, pénztárazetek, aruraktáraz
háztartási és iro-
daberendezéseket. **Rablás ellen** pénztári helyiségeket, valamint
pénztári kiküldötteket. ...

Jégkár ellen mindennemű **Baleset ellen** bármily foglal-
terményeket. **Baleset ellen** bármily foglal-
terményeket. **Baleset ellen** bármily foglal-
terményeket. **Baleset ellen** bármily foglal-
terményeket.

Utípodgyász biztosítást,
Mindennemű felvilágosítást készséggel nyújt a hozzáférőknek a

Katolikus Népszövetségi Biztosító Iroda

Budapest, IV., Ferenciek-tere 7.

Horvát Országos Bank R. T. fiókjá, Szabadka.**Központ: Osijek**

Fiókok: Szabadka, Zagreb, Novi Cirkvenica. Kirendeltségek: Hrelin, Tribalj, Grižane
Befizetett alaptőke 10.000,000 és tartalékalap 2.000,000 korona.

Elfogad: takarékketéseket könyvecskékre és folyószámlán a legkedvezőbb feltételek mellett. — A beté-
tekre a moratórium rendelkezései nem vonatkoznak és azok megállapodás szerint fizetnek ki.

Vesz és elad: mindenféle értékpapírokat (állami címleteket, zálogleveleket, sorajjegyeket stb.)
külföldi érc- és papírpénzeket és az összes egyéb értékeket napi áron.

== Atvesz letétbe és kezelésre értékpapírokat. ==

Folyósít: Jelzalogkölcsonöket földbir-
tokra és nagyobb városokban házakra.

Kibocsájt: 4½ és 5% (utóbbiak 3% nyeresémmel)
pupilláris biztanságu, adómentes, mindenféle óvadék céljaira alkalmas zálogleveleket.

FINANCIROZ ipari és kereskedelmi vállalatokat, végez birtokparcellázásokat és elfogad ingatlanokra vonatkozó komissionális megbizásokat.

VÉGI LEGELÖNYÖSEBB feltételek mellett az összes banküzleteket, továbbá bürzei és komissionális megbizásokat.

Aruosztály: Árusít előnyös áron: legjobb belföldi gyártmányu vetőgépeket, kukoricakapáló és sor-
mivelő ekéket, boronákat, szeoskavágó-, daráló-, valamint egyéb gazdasági gépeket.